

Megalakultak a nemzetiségek országos önkormányzatai

Mint arról már novemberi számunkban beszámoltunk, megalakultak a nemzetiségi önkormányzatok, így az országos önkormányzatok is, megválasztották tisztségviselőiket és már dolgoznak is, hiszen az élet a választások után ismét normális medrében folyik. Vannak olyan testületek, ahol a régi elnökök folytathatják tovább a munkát – összeállításunkban közülük a magyarországi németek és szlovének megalakulásáról írunk – és megint mások, mint a szlovákok és horvátok új elnök aszszonnyal, illetve elnökkel kezdik meg a munkát. Utóbbi érdekessége, hogy mindketten a nemzetiségi médiából érkeztek, mint elődjeik közül is többen. Következő számunkban is folytatjuk az országos önkormányzatok bemutatását.

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata

Heinek Ottó

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (az MNOÖ) harminckilenc képviselője október 28-án vehette át mandátumát a Nemzeti Községi Egyletem épületében. Ezt követően az MNOÖ hivatalában megtartott ülésen, még aznap – harminckilenc szavazati joggal rendelkező képviselőből harmincnyolc jelenlétében – megalakult az országos

német önkormányzat közgyűlése is.

Az MNOÖ vezetőjévé – harminchét szavazattal – az országos német önkormányzat eddigi elnökét, Heinek Ottót választották újra. Az alelnöki tisztséget a jövőben Schubert Olívia, az MNOÖ hivatalának korábbi vezetője tölti be. Megválasztották a bizottságokat is. A kulturális testület élén továbbra is Manz József áll majd, az oktatási bizottságot mostantól Schindler László vezeti. Tázer Marianna – új közgyűlési tag – felel a jövőben a pénzügyekért, és felállt egy új bizottság, az Ifjúsági is, amely Koch Emil vezetésével a fiatalság érdekében dolgozik majd.

A rendszer új elemeként a jövőben két tanácsnok segíti a közgyűlés tevékenységét: Englenderné Hock Ibolya az oktatásstratégiaért, míg Dr. Józán-Jilling Mihály a szociális ügyekért felel.

Heinek Ottó szerint az új közgyűlés legfontosabb feladata egy ötéves stratégia kidolgozása, amelyben az oktatás továbbra is kiemelten fontos szerepet kap. Súlyponti kérdés a kultúra területe: az új alelnök asszony feladata lesz többek között egy kulturális stratégia kidolgozásának összehangolása és az országos német önkormányzat kulturális intézményei hatékonyabb együttműködésének előmozdítása.

Az alakuló ülésen részt vett a hazai németiség országgyűlési szószólója, Ritter Imre is, aki a közgyűlés jövőbeni összejövetelein tanácskozási joggal lesz

jelen. Az új MNOÖ-közgyűlés tagjai november 21-e és 23-a között Pécsen tartották ülésüket, amelyen részletekbe menően is megtervezték az elkövetkező öt év feladatait.

A magyarországi németek különleges projektje: nemzetiségi tanösvények jönnek létre

A magyarországi német önazonosságtudat tartós erősítése – ez az elsődleges célkitűzése annak a hazánkban egyedülálló kezdeményezésnek, amelynek megvalósítását a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (MNOÖ) éppen ezekben a napokban kezdi meg. Országos méretű projektről van szó, melynek címe: „Hálózatépítés a magyarországi német közösségekben”. A most induló program azt hivatott előmozdítani, hogy a németek lakta településeken működő intézmények – így az óvoda, iskola, a helyi és a nemzetiségi önkormányzat, valamint a civil szervezetek – az eddigieknél még erőteljesebben működjenek együtt. A cél az, hogy miközben a településen kézzelfogható értéket hoznak létre, a közösségi élet is lendületet kapjon.

A Pest megyei Pilisszentiván és a baranyai Somberék – a tervek szerint e németek lakta települések alkotják az országos hálózat első két csomópontját. Az MNOÖ ebben a két faluban kíván 2015-ben próbaprojektet megvalósítani.

Az az általános tapasztalatunk, hogy a településeken működő intézmények, önkormányzatok és civil szervezetek a maguk külön életét élik, szervezik – Englenderné Hock Ibolya, az országos német önkormányzat oktatási tanácsnoka ezzel indokolja a hálózat-projekt elindításának szükségességét. – Azt szeretnénk elérni, hogy az egymás melletti létezés sokkal inkább a különböző korú és érdeklődési körű csoportok közös cél mentén való együttműködésé váltsa fel. Fontos számunka, hogy mindez össz-

hangban legyen a hazánkban élő német nemzetiség általános törekvéseivel. Olyan helyi kezdeményezéseket szeretnénk megvalósítani, amelyek nem halnak el az adott projektidőszak lezárultával. Jó lenne, ha a helyiek büszkeségeként egy-egy új létesítmény jöhetne létre, mégpedig közhasznú tevékenység eredményeképp. Szeretnénk, ha a közreműködők már a munka folyamán is sokat tanulhatnának, és ha mindeközben a településsel kapcsolatos értékes információk látnának napvilágot.

A felmerült több lehetséges ötlet közül az említett két faluban interaktív tanösvényeket hoznak létre: olyan tematikus útvonalakat, amelyek állomások segítségével kalauzolnak végig a falun, s a múlttól és jelenről, a helyi épületekről, szokásokról, történelemről, a falu fontos személyiségeiről tájékoztatnának. Mindennek alapjául olyan háttéranyag szolgál majd, amelyet a helyi gyermekek, fiatalok, felnőttek, idősek, politikai döntéshozók, kulturális egyesületek és intézmények közösen gyűjtöttek, rendszereztek és dolgoztak fel. A figyelemfelkeltő, interaktív elemekkel ellátott tájékoztató táblák, az írásos útikalauzok feladata az lesz, hogy felkeltsék az ösvényt végigjárók érdeklődését, s gyarapítsák tudásukat. Az egyes állomásokon a tervek szerint minden megtapintható, élményszerűen megismerhető lesz. A tanösvény akár

a település idegenforgalmi vonzerejévé is válhat. A tanácsnok asszony hangsúlyozza: a tanösvény minden eleme személyes, családi történeteken keresztül mutatja majd be az adott témát. Ennek két oka van: egyrészt az, hogy ez a falutörténet kevésbé kutatott szelete, másrészt pedig az, hogy a száraz tényeknél érdekesebb és könnyebben megjegyezhető. Úgy tervezik, hogy az összegyűjtött anyagot – az interjúkat, fotókat, videofelvételeket – különleges, gyerekek által szerkesztett helytörténeti kiadvány formájában teszik közzé.

Magyarországi Németek Országos Önkormányzata 2016 elején országos konferencia keretében ismerteti majd a próbab projektek eredményeit. A hosszabb távú tervük ugyanis az, hogy a németek lakta településeken országsszerte hasonló – egymással regionális hálózatot alkotó – közérdekű programokat indítsanak.

Az efféle közösségi fejlesztési projektek Magyarországon újdonságnak számítanak, Németországban azonban hagyományuk van, megvalósításukban az MNOÖ ezért az ottani szakértők segítségére és tapasztalatára is számít. A magyarországi német hálózatépítési projekt a Németországi Szövetségi Köztársaság Belügyminisztériumának anyagi támogatásával valósulhat meg.

Országos Szlovén Önkormányzat

Ropos Márton

Az Országos Szlovén Önkormányzat alakuló ülését 2014. november 8-án, *Szentgotthárdon* tartották. A megválasztott tisztségviselők: *Ropos Márton* elnök és *Holecz Károly* elnökhelyettes. A közgyűlés bizottságokat is választott. A megalakult Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnöke *Kovács Andrea*, tagjai *Nemes László* és *Trajbár István*

lettek. Az öttagú Oktatási Bizottság elnökévé *Lázár Évát*, tagjaivá *Faschingné Libricz Irén*, *Holecz Lajosné*, *Kovács László* és *Treiberné Doncsecz Ildikó* képviselőket választották. A Kulturális Bizottság elnöke *Mukicsné Kozár Mária*, tagjai *Bartakovics Ilona* és *Csatóné Balogh Mária*.

Ropos Márton azon elnökök közé tartozik, akik nem a szószólóságot, hanem a képviselőséget választották. Kérdésünkre azt válaszolta, döntésének részben személyes okai voltak, de elsősorban az, hogy a jövőben is a szlovén közösség körében és érdekeiért, a területen szeretné folytatni a munkát. A szlovén nemzetiségi szószólóval, *Kissné Köles Erika* korábbi elnökhelyetttel az eltelt időben is a lehető legjobb munkakapcsolata alakult ki, együttműködésük mindenre kiterjedő.

A jövő terveit, a munka prioritásait elsősorban a költségvetési keretek szabják meg, illetve határolják

be. A jövőben is az Országos Szlovén Önkormányzat és a nemzetiségi szervezetek – kiemelten az OSZÖ által fenntartott nemzetiségi intézmények –, a szlovén nemzetiségi média működésének folyamatos és zavartalan biztosítása a legfontosabb feladat. A fiatalok bevonása a nemzetiségi szervezetek, intézmények, s a különböző kulturális csoportok munkájába, elengedhetetlen a közösség fennmaradása szempontjából.

A szlovén nemzetiség fennmaradásának egyik kulcskérdése a szlovén Rábavidék gazdasági fejlesztése, fellendítése, a megélhetés esélyének helyben való biztosítása – fogalmazta meg az OSZÖ elnöke.

Továbbra is fontos a nemzetiség önkormányzattal és civil szervezetekkel, az anyaországgal, valamint azokkal a szervezetekkel való jó együttműködés, amelyekkel korábban kétoldalú együttműködési megállapodások születtek.

Ropos Márton úgy véli, hogy csak ezek figyelembevételével lehet továbbra is a fő célt megvalósítani: ami pedig változatlanul *a szlovén anyanyelv és kultúra ápolása, a nemzetiségi öntudat megőrzése, átörökítése*.

Az Országos Szlovén Önkormányzat képviselői: *Bartakovics Ilona, Brasits László, Csatóné Balogh Mária, Faschingné Libricz Irén, Holecz Károly, Holecz Lajosné, Kondor István Péter, Kovács Andrea, Kovács László István, Lázár Éva, Mukicsné Kozár Mária, Nemes László, Ropos Márton, Trajbár István, Treiberné Doncsecz Ildikó.*

A szlovák elnök asszony: Hollerné Racskó Erzsébet

– Kérem, mutatkozzon be olvasóinknak, akik eddig szerzőként ismerhették meg a nevét a BARÁTSÁGban!

– Tótkomlói származású vagyok, a békéscsabai szlovák gimnáziumban érettségiztem, majd 1986-ban Pozsonyban, a Comenius Egyetem újságíró szakán végeztem. Azóta Budapesten lakom, de ma is tótkomlósinak vallom magam. Számos alkalommal töprengtem azon, mi lehet az oka ennek az erős kötődésnek, és csak részben találtam rá a magyarázatra. Sokan indultunk a mi településünkről. Hogy csak a Barátságban is bemutatott, vagy egyébként közismert személyiségek közül említsek néhányat: István Anna, a csabai Szlovák Kultúra Háza néhai igazgatója, Gyivicsán Anna, az ELTE professzora, vagy Závada Pál és Benedek István Gábor írók. Azt gondolom, az otthon szerzett élményektől lettem az, aki: a természetesen többnemzetiségű közegtől, az ott élő emberek egymás iránti tiszteletétől, az evangélikus hagyományban gyökerező munkaszeretettől és a tudás tiszteletétől. Na meg az iskolánktól, ahol sok, a gyerekeket szerető, a szlovák kultúra iránt elkötelezett pedagógus tanított, s ahol – tanórán és azon túl – már a szocializmus idején is oktattak „népismeretet”.

– Hová vezetett az út tovább, hogyan lett elnök?

– Azok közé tartozom, akik az egyetem elvégzése után nem „nemzetiségi területen” helyezkedtek el. Így utólag azt gondolom, nem volt haszontalan. Az első munkahelyem a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztató Központ volt, ahol kulturális referensként minden elképzelhető területen – a filmtől, az informatikán keresztül az állatorvoslásig – szereztem tolmácsolási gyakorlatot. Azután majdnem tíz év következett a Magyar Rádióban, ahol a külföldre sugárzott szlovák adást szerkesztettem. Ennek megszűnése után a Szlovák Intézetben szerveztem rendezvényeket és tartottam a kapcsolatot a sajtó képviselőivel. Innen vezetett az utam a szlovák hetilap, a Ludové noviny szerkesztőségébe, ahol 2007 és 2011 között főszerkesztőként dolgoztam. Nem vagyok persze teljesen kezdő a nemzetiségi politikában sem. A 90-es évek elején, az országos önkormányzat megalakulását követően rövid ideig a Magyarországi Szlovákok Szövetsége ügyvezető elnökeként dolgoztam, ahol megismerkedtem a hazai szlovák civil szféra képviselőivel. 1998 és 2006 között, Fuzik János elnökségének első két ciklusában, az Országos Szlo-

Hollerné Racskó Erzsébet

vák Önkormányzat Kulturális Bizottságát vezetem. Ekkor raktuk le a magyarországi szlovákok jelenlegi szerteágazó intézményhálózatának alapjait. Éppen ezért úgy gondolom, sokan ismernek a közösségünk tagjai közül. Amikor a két nagy jelölőszervezetünk – a Magyarországi Szlovák Szervezetek Uniója és a Magyarországi Szlovákok Szövetsége – megkeresett, hogy közös elnökjelöltjükként álljak az országos lista élére, elfogadtam a felkérést. Egyik legfontosabb célom, hogy a közösségünkben tapasztalható megosztottság megszüntetésén dolgozzam.

– Meg kell kérdezni: nem nehéz otthagyni az újságírást?

– Az ember akkor is újságíró marad, ha a sors úgy hozza, hogy nem ezzel keresi a kenyerét. Mindannyian tudjuk, hogy ma nem könnyű újságírónak lenni és még nehezebb ebből a munkából megélni. Az elmúlt időszakban egyébként alkalmanként töltem ragadtam és kiadványokat szerkesztettem, ezzel is enyhítve az „elvonási tüneteket”.

– Mikor, s milyen szerkezeti felállással alakult meg az Országos Szlovák Önkormányzat?

– November 5-én volt az alakuló ülés. A 23 tagú közgyűlésben 16 képviselője van a Magyarországi Szlovák Szervezetek Uniója és a Magyarországi Szlovákok Szövetsége koalíciójának, az Identita Szlovák Egyesület pedig 7 mandátumot szerzett. Az alakuló ülésen csak az elnököt, a két elnökhelyettest és a Pénzügyi Bizottság három tagját választottuk meg. A többi bizottság megalakítására a következő ülésünkön kerül sor. Most épp az SZMSZ módosítását készítjük elő. Az új dokumentum biztosan tartalmaz majd egy új elemet: a szociális területet, amely eddig nem volt jelen az OSZÖ tevékenységében. Az intézményrendszerünk működtetése és fejlesztése mellett a közeljövő egyik legfontosabb feladata a nyelvoktató iskolák problémáinak megoldása, hiszen ezeknek az iskoláknak a száma folyamatosan csökken. Az oktatást érintő további feladat a szlovák pedagógusképzés új koncepciójának kidolgozása és megvalósítása, beleértve a szakmai s a nyelvi képzést, mert néhány év múlva nem lesz, aki átvegye a nyugdíjba menő pedagógusok helyét. Nagyobb figyelmet szeretnénk fordítani a civil szervezetekkel, a helyi és regionális szlovák önkormányzatokkal való kapcsolattartásra is. Az átadás-átvétel során Fuzik János elnök úrtól természetesen átvettem a folyamatban lévő ügyeket – például a sátoraljaújhelyi iskola felújítását és a pályázatokat –, amiket tovább-

Új elnök a horvátoknál – beszélgetés Gugán Jánossal

Gugán János

– *Hogyan alakult az eddigi élete a magyarországi horvát közösségben?*

– Néhai édesapám, Gugán János Bács-Kiskun megyében, Garán született, de Katymáron nőtt fel. A főiskola elvégzése után került a Baranya megyei Felsőszentmártonba, a Dráva mentére tanítónak, majd onnan költözött a családjával Pécsre. Így elmondhatom, hogy személyemben az egész déli vonulat megtestesül, van bennem bunyevác és egy kis Dráva menti vér is. A mai napig Pécssett élek, baranyainak vallom magam, és ezt a hármasságot hordozom. Az általános iskolai tanulmányaimat Pécssett kezdtem, és mivel akkor ott még nem volt horvát nyelvű gimnázium, szüleim a Budapesti Szerb-horvát Tanítási Nyelvű Gimnáziumba írtak be. Hozzá kell tennem, ezek voltak a legszebb évek az életemben. Nem tudom, hogy miért, de már gyermekként eldöntöttem, hogy Zágrábban szeretnék továbbtanulni, ami meg is valósult. 1986-ban kezdtem meg ott a tanulmányaimat, és bölcsész diplomával a zsebemben, 1991-ben a Magyar Televíziónál kezdtem dolgozni. A pécsi Televízió Horvát Műsorának vezetője, Balázs Mihály keresett meg, hogy volna-e kedvem kipróbálni magamat. Egy évet külsőként töltöttem el, nekem nagyon tetszett (remélem, a nézők is elégedettek voltak a munkámmal). Így, ebből az egy esztendőből végül huszonhárom év lett. Az élet úgy hozta, hogy most megint váltok és megpróbálok egy új helyen, az Országos Horvát Önkormányzat elnökeként helytállni.

– *Mennyire volt fájó otthagyni az MTVA-t?*

– Természetesen sajnálom, mert még mindig tévés fejjel gondolkozom. Azon a néhány eseményen, amelyen az OHÖ elnökeként eddig részt vettem, olyan gondolatok forogtak a fejemben, hogy mit kérdeznék, mit rögzítenék a kamerával. Bizonyos átfedések azonban vannak, mivel az elmúlt több mint két évtized alatt rengeteget utaztam, valószínűleg nincs is olyan horvátok lakta település az országban, ahol ne jártam volna. Sok tapasztalatot gyűjtöttem, ismerem a területet, a magyarországi horvátok kultúráját, nyelvét, szokásait, és ha valahova ellátogatok, szívesen fogadnak, barátokra le-

lek az országban. Ami a szakmai részt illeti, büszke vagyok azokra a dokumentumfilmekre, sorozatokra, amelyeket a hazai horvát írókról, költőkről és a Közép-Európában élő horvátok életéről készítettem. Különböző fesztiválokön első, második és harmadik helyezést is elértem a filmekkel.

– *Nemzetiségi politikusként hogyan látja a következő időszak feladatait?*

– Nekem még most is furcsa azt mondani, hogy politikus, mert talán a szónak van egyfajta negatív vonzata. Mint említettem, eléggé jól ismerem a hazai horvátság életét, helyzetét, s ez mindenképpen segít. A különböző adminisztrációs és tárgyalási technikák formáit sajnos még nem ismerem annyira, de remélem, sikerül minél előbb elsajátítanom. Vannak azonban az OHÖ hivatalában olyan munkatársak, akik sokkal járatosabbak ebben, és ők bizonyára segíteni fognak. Ami pedig az OHÖ-t illeti, a közgyűlést huszonhárom képviselő alkotja. Képletesen szólva olyan, mintha két pártból kerültek volna a jelöltek a közgyűlésbe – a Magyarországi Horvátok Szövetsége részéről 15, a Horvátok a Horvátokért választási koalícióból pedig (Gradistyei Horvátok Egyesülete, Muramenti Horvátok Egyesülete, Országos Magyar-Horvát Baráti Társaság) 8 képviselő szerzett mandátumot. Mind a huszonhárman azért vagyunk ott, hogy céljainkat közösen valósítsuk meg. Készen állok az ésszerű kompromisszumokra. Eddig sem tettem különbséget a hazai horvátok között, amennyiben van fogadókészség, akkor biztosan jól tudunk majd együttműködni. Az első közgyűlésen olyan határozatot hoztunk, hogy a jövő év elejére kidolgozunk egy stratégiát az előttünk álló öt évre. Újdonságnak számít, hogy a bizottságok külsős szakértőkkel bővülnek, akik segítik a munkánkat. Fontos még, hogy a horvátok lakta régiókban mindenhol kialakítsunk egy-egy bázisintézményt. Ez Budapesten, Bács-Kiskun megyében és Baranyában is megoldott, de jó lenne, ha Somogyban, Győr-Moson-Sopronban és Zalában is lenne ilyen. Vas megyében, *Peresznyén* található Horvát Egyházi Gyűjteményünk, amelyet szintén mi tartunk fenn. Természetesen további intézmények átvétele is szerepel a terveink között, de ezeket a szakembereinkkel fogjuk átnézni. Ha elsődlegességekről van szó, akkor a jövőben az oktatásra és a fiatalokra kívánok jobban odafigyelni.

Valamennyiüknek eredményes munkát kíván a BARÁTSÁG szerkesztősége!

Mayer Éva és Pavlekovics András összeállítása